

TURKUVAZ
KİTAP

Diplomatik Vahşet

Kaşıkçı Cinayetinin Karanlık Sırları

Ferhat Ünlü, Abdurrahman Şimşek, Nazif Karaman

İnceleme-Araştırma

Birinci Baskı: Aralık, 2018

Genel Yayın Yönetmeni: Gülenay Börekçi

Kitap Kategori Yönetmeni: Erdem Öztop

Yayına Hazırlayan: Cem Tunçer

Kapak Fotoğrafı: ©GettyImages

Kapak Tasarımı: Eray Kula

Sayfa Tasarımı: Çelebi Şenel

ISBN: 978-605-2169-47-6

Sertifika No: 12815

Baskı-Cilt

Türkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş.

Akpınar Mah. Hasan Basri Cad. No:4 Sancaktepe-Kartal/İst.

T:+90 216 585 90 00

F:+90 216 585 91 30

Bu kitabın hakları Türkuvaz Medya Grubu'na aittir. Kaynak gösterilerek yapılacak alıntılar haricinde yayıncının izni olmaksızın hiçbir surette kullanılamaz.

© Türkuvaz Medya Grubu

CEMAL KAŞIKÇI
CİNAYETİNİN KARANLIK SIRLARI
DİPLOMATİK
VAHŞET

Ferhat Ünlü

5 Ekim 1975'te Adana'da doğdu. 1997'de İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesini bitirdi. *Buzdan Gözyaşı* (2002), *Bir Gölgenin İntikamı* (2003), *Münasebetsizleri Ayıklama Teşkilatı/M.A.T.* (2006), *Kötü Roman* (2011), *İlahi Kripto* (2017) adlı romanlar ile *Susurluk Gümrüğü* (2000), *Eymür'ün Aynası* (2001) ve *Sadettin Tantan* (2001) adlı inceleme-araştırma kitaplarının yazarı. Gazeteciliğe 1995'te *Yeni Şafak* gazetesinde başlayan Ünlü, 2005-2007 yılları arasında *Vatan* gazetesinin *Haftalık* dergisinde çalıştı. Ocak 2007'de *SABAH* gazetesine geçti. 2009'da kurulan *SABAH* Özel İstihbarat Bölümü'nün editörü oldu. 2012-2016 yılları arasında TVNet televizyonunda İstihbarat ve Haber Analiz, 2018'de TRT Haber'de Kırmızı Bülten adlı programları hazırlayıp sundu. Halen TGRT Haber'de Kozmik Masa adlı programın yapımcılığını ve sunuculuğunu yürüten Ünlü, *SABAH* gazetesinde yazıyor ve A Haber ile Habertürk'te yorumcu olarak programlara katılıyor.

Abdurrahman Şimşek

Haberciliğe 1993 yılında ATV Haber'de başladı. Adliye Koridorları, Acil Servis, Polis İmdat gibi dönemin önemli programlarında görev aldı. ATV Haber Dairesi'nde iki yıl boyunca muhabirlik görevinde bulundu. 2002 yılında *SABAH* gazetesinde özel haber muhabirliği yapmaya başladı. 2009'da kurulan *SABAH* Gazetesi Özel İstihbarat Bölümü'nün müdürlüğüne atandı. 2009 yılında yaptığı, Sabiha Gökçen Havalimanı'nın nöbet kulübelerinde askerlerin değil cansız mankenlerin bulunduğunu gösteren ve havalimanında güvenlik zaafı olduğunu açığa çıkaran 'Manken güvenlik' başlıklı haberle Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin verdiği Çetin Emeç Özel Ödülü'ne layık görüldü.

Nazif Karaman

1977 yılında İstanbul'da dünyaya geldi. Marmara Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesinden 2001 yılında mezun oldu. Gazeteciliğe 1997 yılında *Akit* gazetesinde başladı. 2010 yılında *SABAH* gazetesine geçti ve Özel İstihbarat Bölümü'nde çalışmaya başladı. 15 Temmuz darbe girişimi gecesi 23:19'da A Haber televizyonuna bağlanarak darbecilere karşı adli soruşturma başlatıldığını Türkiye'ye duyuran ilk gazeteci oldu. 2016 yılında Özel İstihbarat Bölümü'nün şefi olarak atandı. Çeşitli gazetecilik ödülleri alan Karaman, *SABAH*'taki görevini sürdürürken A Haber'de daimi yorumcu olarak programlara katılıyor.

Cemal Kaşıkçı'nın aziz hatırasına...

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	13
-------------	----

BÖLÜM 1 NE?

1- KAŞIKÇI'NIN SON 24 SAATI	23
Maktulün Ebedi Yolculuğu	23
Ölüm Günü Atatürk Havalimanı'nda	24
Esrarengiz Tim GHT Salonu'nda	25
Bir Suud Polisiyesi	27
2- BİR 'YILDIRIM' AŞKI	30
Evlendirme Dairesi'nde El Ele	30
Kaşıkçı İçin Kız İsteyen Gazeteci	31
Evlendirme Dairesi'nden Konsolosluğa	33
Kaşıkçı'nın Son Kahvaltısı	34
İlk Randevunun Dayanılmaz Tedirginliği	37
3- CİNAYETİN KARANLIK SIRLARI	41
Özel Jetle Katil Transferi	41
İnfaz Timinin Künyesi	43
Anbean Kaşıkçı Suikastı	45
Bavulda Ceset Arama	50
Türkiye'nin Kriminal Stratejisi	52
İnfaz Ekibine Elektronik Gözaltı	54
Polis Kamerasına Suud Şifresi	55
X-Ray'deki Kripto Silahlar	56
4- GİZEMLİ GİZLİ SERVİS SUİKASTLARI	58
Suudilerin İlham Kaynağı: Mossad	58
Şemsiyeyle Suikast	60
'Bal Tuzağı'na Düşen İsraili	61
İşte Timin Bilinmeyen +3 Üyesi	63

BÖLÜM 2 NEREDE?

1- SUİKASTI AYDINLATAN SES TAPELERİ.....	67
Gizli Servis Diplomasininin Perde Arkası	67
5N1K'nın Mucidi Aristoteles	68
Dokunulmazlığın Dayanılmaz Hafifliği	69
CIA'e İlk Verilen Gizli Bilgi Notu.....	70
Langley'e Geçilen Kripto	72
Cinayet Ânının Ses Kayıtları.....	73
CIA'i Cinayet Öncesi Konuşmalar Etkiledi.....	74
Tapeler Kaşıkçı'nın Onurlu Duruşunu İspatlıyor	76
Cemal Kaşıkçı'nın Son Cümlesi.....	77
Otopsi Testeresininin Tiz Sesleri	78
CIA Başkanı: “İstihbarat Tarihinde Bir İlk”	80
MİT Başkanı: “Kangrenli Kolu Kesin”	82
Dört Aşamalı Delil Temizliği!.....	84
Suikastın Çekirdek Beşlisi.....	85
2- KAŞIKÇI'NIN CESEDİ NEREDE?.....	87
“Burası Muz Cumhuriyeti Değil”	87
Rezidans Kuyusundaki Sır	89
Anlık İstihbarat Paradoksu.....	92
MİT Olayı İki Saatte Çözdü.....	96
Cinayet Savunması: “Kaşıkçı Bir Siyonist”	97
Konsolosluga Böcekleri Kim Koydu?	98
Sırlarıyla Giden Tim Üyesi	102
MBS, MİT Başkanı'yla Görüşmek İstedi.....	103
3- TÜRKİYE'NİN HUKUK DİPLOMASİSİ.....	106
Başsavcının Davetini Reddeden Başsavcı	106
İddianame Gücünde Başsavcılık Açıklaması.....	108

BÖLÜM 3 NE ZAMAN?

1- KAŞIKÇI CİNAYETİ GÜNLÜĞÜ.....	115
Erdoğan: “Tapeleri Verdik”	115
Küllüye'nin İletişim Stratejisi.....	116
İstihbaratın Kriptolu Dili: Suikast.....	118
Causus Cennetinde Hançer Operasyonu.....	119
2- 'KAPLAN TİMİ'NİN GİZLİ OPERASYONLARI.....	124
Geçmişteki Taht Kavgası Cinayetleri	127

Suudilerin Büyük Yalanları.....	130
Gün Gün Ne Oldu?.....	133
On Sekiz Gün Sonra Gelen İlk İtiraf.....	136
Suud Başsavcısı Elimizi Görmeye Geldi	139
Dünya Basınındaki Yansımalar	142
3- TRUMP'IN YAMAN ÇELİŞKİLERİ.....	146
“Bak Kral, Seni Koruyoruz!”	146
ABD Başkanı'nın İkircikli Tutumu	148
Amerikan Merkez Medyası'nın Tavrı.....	152
Trump Bile Riyad'ı Savunmakta Zorlanıyor.....	153
Türkiye'nin Kırmızı Çizgisi	157
'Kaplan Timi'ne Net Uyarı	160

BÖLÜM 4 NASIL?

1- KAPLAN TİMİNİN DUBLÖRÜ	165
Sakallı Girdi, Sakalsız Çıktı.....	165
Mesleği Askerlik, Misyonu Dublörlük	166
Dost Başa, Rakip Ayağa Bakar	168
Kaşıkçı Defnedilmedi, Kıyafetleri Gömüldü	169
2- REZİDANSTA BUHARLAŞAN BEŞ BAVUL.....	171
Üç Bin Beş Yüz Saatlik Kamera Kaydı	171
Cesedin Taşındığı Araçta da Temizlik Yapıldı.....	172
Tim Üyelerinin Telefonlarındaki Sır Belgeler.....	173
Kuyruğunu Yiyen 'Yalanlar'	174
Cinayette Kim Nasıl Konumlandı?.....	175
Cesedi Bavulda Taşıyan Tim Üyeleri	176
Cinayetten Önce Kebap Yediler	178
3- İSTASYON ŞEFİ'NİN GİZLİ BAĞLANTILARI.....	181
Cinayet Hiyerarşisinin Bilinmeyenleri	181
Belgrad Ormanı'ndaki Keşif MİT'in Radarına Takıldı	183
Gardıroba Tepki Veren Dedektör Köpek.....	184
'Troll Sinekler'in Beyhude Vızıldamaları	185
Hatice Cengiz'le İlgili İstihbari Tespitler	185
Kışlakçı: “DEAŞ'vari Bir Eylem”	187
Şifresi Kırılmayan İki Telefon	190
4- KRİMİNAL RAPORLARDAKİ DNA SONUÇLARI	192
Toplam 273 DNA Karşılaştırması.....	192

Maktulün Ense Kökündeki DNA Bulgusu.....	193
Asitle Yok Edilme Bir Şehir Efsanesi	194
İkiz Cinayet Korelasyonu	196
Kan Pıhtılaştırma İğnesi.....	200
Yerel İşbirlikçi Yok.....	201
5- TÜRKİYE’NİN MBS POLİTİKASI	203
Müstakbel Yarım Asırlık Kral	203
Merkezinde Prens, ‘Periferisi’nde Kral.....	204
“Riyad’ın 11 Eylül’ü” Benzetmesi	206
Kaşıkçı Cinayeti’nin Gülen’le Ne İlgisi Var?.....	208
Ankara’nın ‘Değerli Çoğulluğu’	211

BÖLÜM 5 NİÇİN?

1- ‘KAPLAN TİMİ’NİN UYUYAN HÜCRELERİ.....	215
Otuz Kişilik Keşif İstihbarat Ekibi.....	215
Suudilerin ‘Safe House’ları.....	217
Gizli Kaynağın Şok İtirafı.....	218
Cesedi Parçalayan Bile Gözaltında Değil.....	219
2- TÜRKİYE’DEKİ ESKİ GİZLİ SERVİS SUİKASTLARI	222
Rusya ile İstihbari Centilmenlik Anlaşması	222
‘Kama Operasyonu’nun Şifreleri	223
Çeçen Suikastlarını Bitiren Süreç	225
3- SUÇ MAHALLİNİN YAPI SÖKÜMÜ	227
Niçin Türkiye Seçildi?.....	227
Üst Düzey Kaynak Anlatıyor	228
Bumeranga Dönüşen Komplolara.....	230
Niçin Cemal Kaşıkçı?	231
Cinayetdeki İhvan Bağlantısı Faktörü	238
Körfez’de Durdurulan Meksika Dalgası	240
MBS’nin Haddi Aşan Türkiye Söylemleri.....	241
4- KAŞIKÇI CİNAYETİNDE ÜÇ PARAMETRE.....	243
Gizli Dosyalara Erişebiliyordu	243
Maktulün Son Mülakatı	244
Hudson Nehri’ndeki Cesetlerin Kaşıkçı’yla İlgisi Ne?.....	248
Tarihin En Pahalı Maktülü.....	250
Kaşıkçı’nın Son Yazısı	252
‘Niçin’in Halen Sır Olan Cevapları.....	254

BÖLÜM 6 KİM?

1- CEMAL KAŞIKÇI'NIN GİZLİ PROJESİ.....	259
MBS'yi Kızdıran 'Arı Ordusu'	259
Cinayetin Arka Planı'ndaki Siber Savaşlar.....	261
Gelişmiş Bir Casus Yazılım: Da Vinci	262
Kaspersky'nin Uzmanları Yanıtlıyor.....	264
Kaşıkçı'nın Telefonuna Giren Kanatlı At	265
Truva Atı'ndaki İsrail Parmağı.....	268
Kanada'nın MBS Alerjisi	271
Abdülaziz'e Para Teklifi.....	271
Kaşıkçı: "MBS Canavar Pac-Man Gibi"	273
Abdülaziz: "Parlamentomuz Yok, Twitter'ımız Var"	276
"Bana Erdoğan'ın Ajanı Dediler"	277
Kim Bu Kahtani?	283
CIA'in Kaşıkçı Brifingi Senato'yu Salladı.....	286
MİT'in Sıra Dışı Çalışmayı	288
MİT Başkanı'nın Gizli Kanada Ziyareti	290
Başsavcılığın Yakalama Kararı.....	292
MBS'nin Havacı Gözdesi	297
Suudilerin İkinci Kozmik Kahtanisi	298
2- CEMAL KAŞIKÇI KİMDİR?	300
Maktulün Gazetecilik Öyküsü.....	300
Kaşıkçı'nın Dünya Görüşü.....	304
Kaşıkçı'nın Aile Kökleri.....	309
3- İNFAZ TİMİNİN KÜNYESİ	314
Kadavra Uzmanı Adli Tıpçı.....	314
MBS'nin Terfi Ettirdiği Teğmen	316
4- MUHAMMED BİN SELMAN KİMDİR?.....	319
Veliaht'ın Hızlı Yükselişi.....	319
Yemen Savaşı'nın Mimarı.....	320
MBS'nin Göstermelik Reformları	322
Trump'ın 'Twitter Diplomasisi' Desteği.....	323
Prens'in Poligami Paradoksu.....	324
SONSÖZ.....	327
NOTLAR.....	329
DİZİN	347

ÖNSÖZ

Tüm zamanların en ilginç cinayetlerinden biri, belki de birincisi hangisidir diye sorsalar, “Cemal Kaşıkçı cinayetidir” cevabını vermek yanlış olmaz. Zira Suudi gazeteci Kaşıkçı'nın Suudi Arabistan'ın İstanbul Başkonsolosluğu'nda öldürüldüğü 2 Ekim 2018'den bu yana Türkiye ve giderek dünya kamuoyu, bu iddialı kanaati doğrulayan sayısız gelişmeye tanık oldu. Bu gelişmelerin hatırı sayılır bir kısmı, –ulaşılan bilgi, belge, fotoğraf ve görüntüler ışığında– *SABAH* Gazetesi Özel İstihbarat Bölümü'nce haberleştirildi ve duyuruldu.

Bu kitabın yazılış amacı, Kaşıkçı cinayeti konusunda bugüne dek yaptığımız tüm araştırmaların kapsamlı şekilde sunulması maksadının ötesinde, cinayetin karanlık sırlarını gözler önüne seren bilgi ve belgelerin derli toplu biçimde ve daha önemlisi, olayı aydınlatacak yeni bulgularla desteklenerek kamuoyuyla paylaşılmasıdır. Bu anlamda elinizdeki kitap, konuyu tekrar manşetlere taşıyacak yeni bilgi ve belgeleri de içermektedir.

Kaşıkçı cinayetinın Türkiye ve dünya gündeminin baş sırasına yerleşmesinin¹ muhtelif sebepleri var. Olayın arka planını bütünlüklü biçimde görebilmek için bu sebeplerin neler olduğu üzerinde durmak gerekiyor. Gelin, bu sebepleri, gazeteciliğin temel altı sorusunu –5N1K'yı– Cemal Kaşıkçı cinayetine uyarlayarak bulmaya çalışalım:

“Ne, Nerede, Nasıl, Ne Zaman, Niçin ve Kim” sorularını Kaşıkçı cinayetine birebir uyarladığımızda bile olayın sıra dışı yönleri kendini gösteriyor.

1 Medya Takip Merkezi (MTM) tarafından hazırlanan rapora göre ekim ayında medyanın en geniş yer verdiği konu Cemal Kaşıkçı'nın öldürülmesiydi. Kaşıkçı cinayeti, aynı zamanda dünya gündeminin de ilk sıralarındaydı.

Haber, bütünüyle muhalif sayılmasa bile yer yer Suudi Arabistan yönetimini etkili biçimde eleştiren seçkin bir aileye mensup gazetecinin öldürülmesi olayı.

Ve hadise dünya diplomasi tarihinde örneğine hiç rastlanmamış biçimde bir başkonsolosluk binasında gerçekleşiyor. Tarihte bu şekilde öldürülen başka biri yok. Başkonsolosluktan açılan ateş sonucu öldürülen kişiler var ancak hiçbiri Kaşıkçı olayının muadili, hatta benzeri değil. Bu tür olaylardan en hatırda kalanı şu:

Irak'ta Kerkük-Erbil yolu üzerindeki Altinköprü'de 102 Türkmen'in katledilmesini protesto etmek isteyen Türkmenler, 5 Nisan 1991'de İstanbul Beyoğlu'ndaki Irak Başkonsolosluğu binasına yürümüş, burada göstericilerden bazıları konsolosluk binasına taş atmıştı. Göstericilerin bu tepkisine konsolosluk binası içerisinden otomatik silahla ateş açılarak cevap verilmiş, olaylarda Nejdet Bakkaloğlu ve Yılmaz Hacı Sait hayatını kaybetmiş, çok sayıda kişi de yaralanmıştı.

Türk polisi, Ayad Faik Taha adındaki konsolosluk görevlisini gözaltına alıp dışarı çıkarmış, olayda kullanılan Kalaşnikof da teslim alınmıştı. 10 Mart 1992'de, yargılandığı Türk mahkemelerince idam cezasına çarptırılan Faik Taha, 'tahrik' indirimi nedeniyle 30 yıl hapis cezası almış, 8 ay Türkiye'de hapis yattıktan sonra özel bir anlaşmayla Irak'a teslim edilmişti.²

Fakat belirttiğimiz gibi Kaşıkçı olayı bu hadiseden farklı. Kaşıkçı, planlı bir şekilde, hunharca öldürüldü. Cesedi parçalara ayrıldı. Maktule reva görülen postmortem³ işkence "Nasil" sorusuna bulduğumuz bir yanıt olarak olayın dramatik boyutunu derinleştiriyor.

Keza maktulün başkonsolosluğa 2 Ekim günü saat 13:14'te girdikten çok kısa bir süre sonra öldürülmesi ve cesedinin 15:08'de diplomatik plakalı bir araçla başkonsolosluk binasından çıkarılması da infaz timinin zamanla yarışırçasına bu vahşi operasyonu yürüttüğünü göstermesi bakımından önemli.

2 'İtiraf gelirse Kaşıkçı'nın faillerini kim yargılayacak' *Yeni Şafak* internet sitesi, 16 Ekim 2018.

3 Kriminal terminolojide ölüm sonrasını anlatmak için kullanılan kavram.

Bu kitap, haberciliğin altın kuralı 5N1K ilkesine göre kurgulanmış altı bölümden oluşuyor. “Ne?” başlığını taşıyan ilk bölümde Kaşıkçı cinayetini, bugüne dek gün yüzüne çıkmamış kimi ayrıntılarla birlikte anlattık. İkinci Bölüm’de, “Nerede?” sorusunun cevabı üzerinden, tarihte hiç görülmemiş biçimde cinayetin bir diplomatik misyonda, Suudi Başkonsolosluğu’nda işlenmesinden yola çıkarak olayın diplomatik neden ve sonuçlarını ele aldık. Bu bölümde tüm dünyanın merak ettiği esrarengiz ses kayıtlarını da yazdık.

Üçüncü Bölüm’de “Ne Zaman” sorusunu yanıtlarken Cemel Kaşıkçı’nın stratejik dengelerin değiştiği, ülkelerin birbirleriyle asimetrik mücadelelere girdiği ve yine asimetrik ittifaklar kurduğu bu süreçte öldürülmesinin özel bir manası olup olmadığını olayları kronolojik biçimde sıralayarak anlamaya/anlatmaya çalıştık.

Beşinci ve Altıncı Bölüm ise “Niçin” ve “Kim” başlıklarından oluşuyor.

Pek çok habercinin, cevabını en fazla aradığı soru ve dolayısıyla 5N1K’nın en önemli ögesi olan “Niçin” sorusuna verebileceğimiz en kapsamlı yanıt bile bir gazetecinin böylesine gözü dönmüş biçimde hedef seçilmesini, katledilmesini ve yok edilmesini izah etmeye yetmiyor. Elbette cinayet yeri olarak niçin Türkiye’nin seçildiği sorusunun yanıtını da bilgi ve bulgulara dayanarak vermeye gayret ettik. Gerek güvenilir devlet kaynaklarından edindiğimiz özel bilgi ve belgeler, gerekse açık kaynaklardaki bilgilerden yola çıkarak en çok bu sorunun yanıtını vermeye çalıştık.

Taradığımız açık kaynaklar arasında Türk medyasının yanı sıra Kaşıkçı’nın yazarı olduğu *Washington Post* başta olmak üzere *New York Times*, CNN, ABC gibi Amerika Birleşik Devletleri’nin önde gelen gazete ve televizyonları; *Guardian*, *Times* ve BBC gibi İngiliz medya kuruluşları, dünyaca ünlü Katar televizyonu Al Jazeera başta olmak üzere Arap basın kuruluşları ve diğer uluslararası medya kuruluşları yer aldı.

Kitap için *Washington Post*'tan 899 haber ve yazı, *New York Times*'dan 567 haber ve yazı, *Guardian*'dan 212 haber ve yazı, *Wall Street Journal*'dan 237 haber ve yazı, *Financial Times*'dan 101 haber ve yazı, *USA Today*'den 213 haber ve yazı, *New York Daily News*'den 209 haber ve yazı, *Independent*'den 78 haber ve yazı ile BBC'den 90 haber tarandı. İncelediğimiz bini aşkın kaynak arasından kullandıklarımıza dipnotlarda yer verdik.

5N1K'nın son ögesi olan "Kim" sorusu da Cemal Kaşıkçı cinayetini 'popüler', ilgi çekici kılan türden. Cinayet kurbanı Kaşıkçı'nın gerek bireysel öyküsü (tecrübeli, etkili bir gazeteci olması), gerekse aile hikâyesi (Kaşıkçıların, kökleri Kayseri'ye dayanan nüfuzlu bir Suudi aile olması)⁴ öyküyü daha 'medyatik' kılıyor.

Bütün bunlara ek olarak cinayetin sadece polisiye/kriminal değil, aynı zamanda diplomatik ve istihbari bir öykü olması medyatikliğinin etkisini katbekat artırıyor. Cesedin nerede olduğu sorusunun gizemini koruması, yani olayın kriminal yönünün henüz tam manasıyla aydınlatılamamış olması polisiye boyutun halen cari olduğunun bir göstergesi.

Cinayetin bir başkonsoloslukta işlenmesi ve olayın başta ABD-Türkiye-Suudi Arabistan ilişkileri olmak üzere ülkeler arası pek çok ilişkiyi etkiler nitelikler taşıması diplomatik boyuta işaret ediyor ve bu boyut giderek 'daha katmanlı' hale geliyor. Bu hadise bir diplomatik misyonda gerçekleştiğinden, iki ayı aşkın bir süredir gözlemlediğimiz üzere küresel ölçekte diplomatik sonuçlar doğuran bir olay.

Bu yüzden esasında bir oksimoron⁵ olan *Diplomatik Vahşet* ismini kitabımız için uygun bulduk. Zira diplomasi ve vahşet/şiddet, doğaları gereği yan yana gelemeyecek iki kelimedir. Henry Kissinger'ın *Diplomasi* adlı kitabında tanımlandığı gibi, diplomasi 20. yüzyılda, savaş ve barış güçleri arasındaki kuvvet dengesinde yaşanan deneyim ve çabalardan doğmuş bir sanat-

4 "Kaşıkçı", daha doğrusu "Hâşukçı" ailesi'. *Habertürk* internet sitesi. 15 Ekim 2018. Murat Bardakçı'nın yazısı.

5 Birbiriyle çelişik iki kavramın aynı tamlama içinde kullanılması. (Örnek: Karanlık ışık.) Çoğu zaman, oluşturulan tamlamanın ifade gücünü artırmak amacıyla kullanılır.